

Nr 1064

Av herr **Stefanson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 71, med förslag till förordning om ändring i förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1235 i Andra kammaren)

I proposition nr 71 med förslag till höjning av förmögenhetsskatten samt arvs- och gåvoskatterna har finansministern föreslagit särskilda regler i fråga om förmögenhetsskatt och arvsskatt för förmögenhetstillgångar som är att hänföra till mindre och medelstora s. k. familjeföretag. Därigenom har finansministern visat att han realistiskt bedömt de mindre företagens situation och problem när det gäller kapitalbildningen. Reglerna går ut på att sådana förmögenhetstillgångar, om vissa förutsättningar är uppfyllda, inte skall drabbas av någon skatteskärpning. Reglerna omfattar företag med ett förmögenhetsvärde av högst två miljoner kronor vid förmögenhetsbeskattningen och högst två och en halv miljon kronor vid arvsbeskattningen.

Inom kategorin mindre och medelstora familjeföretag ryms en mångfald företag av mycket olika slag. Dit hör det övervägande antalet jordbruk men också ett mycket stort antal rörelser inom industri, hantverk och handel. Vi anser det vara helt berättigat att det arbetande kapitalet i sådana rörelser i kapitalskattehänseende behandlas gynnsammare än förmögenhetstillgångar som är mera lättrealiserade. Den riktiga vägen att angripa problemet är enligt vår mening att utforma värderingsreglerna vid kapitalbeskattningen med hänsynstagande härtill. Den lösning som föreslås i propositionen följer emellertid andra linjer. Enär den betecknas som ett provisorium i avvaktan på att kapitalskatteberedningen skall slutföra sitt arbete, vill vi inte motsätta oss en lösning i huvudsak enligt de principer som anges i propositionen. Vi föreslår emellertid en liberalisering av reglerna.

Målsättningen i propositionen är att tillgångar som är placerade i mindre och medelstora familjeföretag inte skall drabbas av den föreslagna skärpningen av kapitalbeskattningen. Denna målsättning uppfylles också så länge tillgångarnas nominella värde är oförändrat. Emellertid inträder samtidigt med skärpningen av kapitalskatterna en höjning av taxeringsvärdena på fast egendom. Särskilt för jordbruksfastigheter är denna höjning markant. Med den lösning som föreslås i propositionen kommer därför i varje fall de större jordbruken att trots den oförändrade nominella skattenivån drabbas av en höjning av kapitalskatterna, som de inte har förmåga att bära med

oförändrad avkastning. Motsvarande, ehuru inte fullt så kraftiga, verkningar kommer att uppstå för en stor del av de rörelser som omfattas av de föreslagna reglerna. För industriföretagens del bör beaktas att kapitalinsatsen för varje anställd mer än fördubblats under efterkrigstiden. 1970-talet kommer att ställa än större krav på kapitalbindning inte minst genom att produktutvecklings- och marknadsföringsfrågorna kommer att även för mindre och medelstora företag få ökad tyngd. Den nedsättning av kapitalskatterna för familjeföretagen som föreslås i propositionen framstår därför som otillräcklig. I fråga om förmögenhetsskatten kan man hänvisa till att de föreslagna reglerna innebär ett provisorium, som kommer att gälla endast en relativt kort tid. När det gäller arvsskatten kan man inte anlägga ett sådant betraktelsesätt. Reglerna för arvsskatten avses också bli provisoriska, men vid arvfall under provisorietiden har de full och defintiv verkan. Vi föreslår därför att arvsskatten skall få nedsättas med 20 respektive 10 procent i stället för i propositionen föreslagna 10 respektive 5 procent.

I propositionen föreslås som villkor för rätt till avdrag från den skattepliktiga förmögenheten vid förmögenhetsbeskattningen att minst 75 % av företagets (företagens) förmögenhetsvärde ägs av den skattskydige eller av honom tillsammans med högst nio fysiska personer samt att minst 75 % av den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet är att hänföra till företaget (företagen). I analogi härmed föreslås som villkor för rätt till anstånd med erläggande och nedsättning av arvsskatt att minst 75 procent av boet är att hänföra till företag som till minst 75 % ägts av den avlidne ensam eller av honom tillsammans med högst nio fysiska personer. Som ett ytterligare villkor för anstånd med erläggande av arvsskatten föreslås att arvinges eller testamentstagares andel i företaget uppenbarligen inte understiger 75 %. För att nedsättning av arvsskatten skall få ske, skall den som erhållit anstånd under anståndstiden ha haft sin förmögenhet nedlagd i företaget till minst 75 %.

Hänsynstagandet till arvingens eller testamentstagarens förmögenhetsvillkor innebär ett införande på detta speciella område inom arvsbeskattningen av den s. k. tredje progressionsgrunden, som hittills inte vunnit tillämpning i den svenska arvsskattelagstiftningen. Kapitalskatteberedningen har avvisat tanken på att göra arvsskatten beroende av mottagarens tidigare förmögenhet (SOU 1969: 54 s. 134). Vi är tveksamma om lämpligheten av att utan vidare utredning införa en så diskutabel nyhet, men då det är fråga om en provisorisk lagstiftning, som inrymmer möjligheter till dispens då synnerliga skäl föreligger, vill vi inte motsätta oss att villkoren — med den ändring av procenttalen som ovan angetts — utformas i överensstämmelse med vad som föreslås i propositionen.

Vad i övrigt beträffar de föreslagna villkoren är det givet att de liksom beloppsgränserna inrymmer tröskelproblem. Att komma till rätta med dessa genom avtrappningsregler torde knappast vara möjligt, då detta skulle

komplificera lagstiftningen i alltför hög grad. En uppmjukning av villkoren så att det föreslagna genomgående procenttalet (75) sänks till 60 torde avsevärt minska det antal fall då tröskelproblem kan uppkomma. Också andra skäl kan anföras för en sådan ändring. Hänsyn till konkurrensneutraliteten väger här tungt. Departementschefen uttalar i propositionen (s. 122) angående nedsättning av arvsskatten att det kan vara stötande om innehavet av ett eget hem skulle omintetgöra skattenedsättning genom att värdet därav överstiger 25 % av den avlidnes respektive arvingens behållna förmögenhet. Det kan vara lika stötande om möjligheten till nedsättning av förmögenhetsskatten spolieras av liknande omständighet. Vid beräkning av den skattepliktiga förmögenhet som är att hänföra till företag skall hänsyn tagas också till makes och i vissa fall hemmavarande barns förmögenhet. Ehuru invändningar kan riktas mot denna bestämmelse, vill vi inte motsätta oss den men anser att den motiverar en lindring av kravet på att minst 75 % av den skattskyldiges förmögenhet skall vara att hänföra till företaget (företagen).

I propositionen föreslås att något avdrag vid förmögenhetsbeskattningen inte skall medges för skattepliktiga förmögenheter som understiger 500 000 kr. Motivet är att sådana förmögenheter inte drabbas av någon skattehöjning. Departementschefen bortser tydligen helt från höjningen av taxeringsvärdena, vilken kan leda till en ökning av förmögenhetsskatten även för mindre förmögenheter. Med hänsyn härtill föreslår vi att den ifrågavarande gränsen nedflyttas till 300 000 kr.

Med återopande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen med ändring av propositionen i berörda delar måtte antaga följande lydelse av *dels* 3, 4 och 6 §§ i den föreslagna förordningen om beräkning i vissa fall av beskattningsbar förmögenhet som är att hänföra till företag, *dels* 29 § förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt:

Förslag

till

Förordning

om beräkning i vissa fall av beskattningsbar förmögenhet som är att hänföra till företag

3 §.

Rätt till avdrag föreligger när följande förutsättningar är för handen

1. minst 60 % av företagets förmögenhetsvärde skall vid beskattnings-

årets utgång — direkt eller genom förmedling av juridisk person — ha ägts av den skattskyldige eller av honom tillsammans med högst nio fysiska personer,

2. minst 60 % av den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet vid beskattningsårets utgång skall vara att hänföra till företaget,

3. den skattskyldige skall under beskattningsåret ha haft sin väsentliga försörjning av företaget.

4 §.

För skattskyldig fysisk person som vid beskattningsårets utgång var ägare helt eller delvis av mer än ett företag kan, om det till hans förmån, vid prövning av rätten till avdrag hänsyn tagas även till det eller de andra företagen. Därvid gäller följande förutsättningar

1. företagens sammanlagda förmögenhetsvärde får ej överstiga två miljoner kronor,

2. mellan företagen skall föreligga ett inre sammanhang, innebärande att verksamhet som bedrivs av ett företag i större grad är beroende av eller understöder det eller de andra företagen,

3. minst 60 % av företagens sammanlagda förmögenhetsvärden skall vid beskattningsårets utgång — direkt eller genom förmedling av juridisk person — ha ägts av den skattskyldige eller av honom tillsammans med högst nio fysiska personer,

4. minst 60 % av den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet vid beskattningsårets utgång skall vara att hänföra till företagen i fråga,

5. den skattskyldige skall under beskattningsåret ha haft sin väsentliga försörjning av företagen.

6 §.

Avdrag medges med 25 % av den del av den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet som överstiger 300 000 kronor. Den skattepliktiga förmögenheten vid beskattningsårets utgång minskad med avdraget utgör den skattskyldiges beskattningsbara förmögenhet enligt 9 § förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Om beskattningsbar — — — (= propositionen) — — — från denna

Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

29 §.

Är minst 60 % av behållningen i boet efter den, som vid sin död var

bosatt här i riket, hänförlig till företag enligt 1 § andra stycket förordningen (1970: 000) om beräkning i vissa fall av beskattningsbar förmögenhet som är att hänföra till företag och ägdes företaget till minst 60 % — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av den avlidne ensam eller av honom tillsammans med högst nio fysiska personer, får nedläggning av arvsskatt ske som nedan sägs i denna paragraf. Detsamma gäller när den avlidne på motsvarande sätt ägt del i mer än ett företag, om förutsättningarna enligt 4 § 2 och 3 nämnda förordning föreläggat.

Erhåller någon på grund av arv eller testamente rätt till företaget eller del däri, får beskattningsmyndigheten efter ansökan av arvinge eller testamentstagare medgiva anstånd med erläggande av viss del av den skatt som belöper på hans lott i boet. Anstånd medgives särskilt för varje arvinge och testamentstagare och får avse 20 procent av skatten, om företagets förmögenhetsvärde ej överstiger 2 000 000 kronor, och 10 procent av skatten, om förmögenhetsvärdet överstiger 2 000 000 kronor men ej 2 500 000 kronor. Anstånd medgives dock ej för skattebelopp understigande 1 000 kronor och ej heller för den vars andel i företaget uppenbarligen understiger 60 procent av hans förmögenhet, beräknad enligt förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Medgivet anstånd upphör fyra år efter det beskattningsmyndigheten meddelat beslut om anstånd. Visar den som erhållit anstånd senast sex veckor därefter att han under anståndstiden haft sin förmögenhet nedlagd i företaget till minst 60 procent och att någon arvinge eller testamentstagare under samma tid haft sin väsentliga försörjning av företaget, eftergives anståndsbeloppet jämte ränta.

Får beskattningsmyndigheten — — — (= propositionen) — — — anståndets förverkande.

Är dödsbo — — — (= propositionen) — — — varit skiftat.

Föreligga synnerliga skäl, kan beskattningsmyndigheten medgiva anstånd med erläggande av eller eftergift av arvsskatt enligt denna paragraf utan hinder av att den avlidnes del i företaget understiger 60 procent av boets behållning eller att arvinges eller testamentstagares del i företaget understiger 60 procent av hans förmögenhet.

Stockholm den 1 april 1970

Stig Stefanson (fp)

S.-O. Österdahl (fp)

Arvid Annerås (fp)

Joh. A. Olsson (cp)